

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

קילת היום

מדען

"רחוב סומסום"™, הדמויות הנלוות, זכויות היוצרים, סימני המסחר וזכויות העיצוב הינם בבעלות ובהרשאת Sesame Workshop © כל הזכויות שמורות ל-Sesame Workshop 2013

מילת היום – חוקרים בגן

מדען או מדענית

ילדים חוקרים מטבעם אך לא תמיד משייכים את תגליות וסקרנות לעיסוק במדע או למדענים. מומלץ לשלב את הסרטון בהקשר של שבוע המדע החל בחודש מרץ או לקראת התחלה או במהלך תהליכי חקר ארוכי טווח. במידה ויש בין ילדי הגן הורים שעובדים במחקר ניתן להזמין לגן לפעילות חווייתית עם הילדים.

בסרטון אלמו ואביגיל שואלים הרבה שאלות על העולם, על הסביבה והטבע, עד שהם פוגשים את המילה "מדען", ומחליטים שכשיגדלו, ירצו להיות מדענים. כשהיו מדענים, הם יוכלו לענות על השאלות בעצמם. המדען אלמו כבר מתחיל להתאמן ולענות על השאלה, "מה זה הרעש הזה?".

פירושה של מילה

הגדרה מילונית: (מילון ספיר): חוקר, איש מדע

המילה בסרטון- המדען או המדענית לומדים על העולם שסביבנו. הם מנסים להבין ולחקור. המדענים מתבוננים, עושים ניסוי ומגלים תגליות.

בודקים את ההגדרה:

- כדאי לחזור מספר פעמים על ההגדרה בהקשר מתאים ולהדגיש מילים פחות מוכרות לילדים.
- אפשר לבחור מילה שאינה מוכרת לילדים (מההגדרה) ולבדוק האם המילה מזכירה לנו מילה אחרת מוכרת יותר (מדען, מדענית, יודע). ניתן להסתייע במילון.
- אפשר לציין שהמילים בהגדרה קשורות אחת לשנייה כגון: להבין – לחקור - ללמוד.
- חשוב להתייחס למילה גם בזכר וגם בנקבה כדי להדגיש שאיש/אשת מדע יכולים להיות משני המינים.

מילים טובות

מילים שיש בהן פוטנציאל להעשרה ולהעמקת השיח בגן הילדים

חוקר /חוקרת

ממציא /ממציאה

מגלים

ניסויים

תגלית

סקרנות

שאלות

רצון לדעת

למה?

קשר עם מילים נוספות מהסדרה- ניסוי, יומן רישום, תופעה, השערה

בואו נדבר על זה (בעקבות הצפייה בסרטון)-

הצעות לעידוד השיח סביב נושאים שיש בהם פוטנציאל לעניין את הילדים ולהעשיר את השיח סביב הדמויות המעורבות ותהליכי החקר של הסביבה הקרובה.

- איזה אירוע התרחש בסרטון? מה היה הרע לפני? ומה קרה אחרי? מה יקרה אחר כך?
- אביגיל חושבת להיות מדענית כדי שתוכל לענות על כל השאלות. מה תרצו להיות כשהיו גדולים?
- מה זאת שאלה?, מי עונה על שאלות?, כשיש לי שאלה, למי אני פונה? האם לכל השאלות יש תשובות?
- אפשר להזמין את הילדים להתבונן בשמים וסביבם ולשאול אילו שאלות מעניינות אותם על תופעות בעולם, על החלל או השמיים?
- האם אתם מכירים מדען או מדענית? האם אתם יודעים איפה מדענים עובדים ומה הם עושים?
- איך אתם חושבים שמדען או מדענית מרגישה/ כשהם מגלים משהו חדש?

הלכה למעשה

שלל רעיונות לפעילויות וליישום חווייתי בגן הילדים

- אפשר לבחור שאלה שנשאלה בסרט ולנסות להעלות השערות או להציע ניסויים במטרה לחקור את השאלה.
- ניתן להתבונן סביב ולגלות מה השתנה? - בגינה בעקבות הגשם, בשמיים ביום גשום בחורף, ברחוב בעקבות הרוח. לצלם את השינויים ולתאר מה השתנה.
- ניתן לעקוב אחר צמחים ששתלנו/זרענו בגינה, צמחים שלא שתלנו שגדלים בגינה...
- אפשר להזמין את הילדים לשאול שאלות- מה מעניין אתכם לדעת על.. הירח? על...הציפורים שמבקרות בגן שלנו או על כל נושא אחר (שיר השאלות של אריק).
- ניתן להזמין את הילדים לדמיון מה יקרה אם... נרטיב את החומרים, נערבב שני חומרים. נאפשר לילדים להציע רעיונות, לצייר אותם ולשוחח עם חבריהם על התגליות שלהם.
- כדאי להזמין מדענית או מדען לגן כדי לספר על עבודתם.

סביבת הגן

- אלבומים עם תמונות של מדענים ומדעניות והגילויים שלהם.
- לוח / כרטיסיות / מחברת עם שאלות שמעניינות את הילדים.

- ספרית עיון בגן המכילה: כלי חקר ניגשים לילדים כגון זכוכית מגדלת, כלי רישום, מצלמות, ספרי עיון של מדענים ותגליות.
- תיקי חוקר (הילדים בוחרים את כלי החקר הנדרשים לסביבה שהם חוקרים מתוך ספריית העיון)
- תמונות של מדענים ומדעניות בעלי תחומי עניין מגוונים- איינשטיין, חוקר תופעות של כוח המשיכה בין גופים בחלל, ג > יין גודאל חוקרת שימפנזים, עדה יונת, פרס נובל לכימיה, ניוטון חוקר תופעות של אור.

עוד סיפור ושיר

אוסף נבחר ולא ממצה של ספרים ושירים להעמקת החוויה

ספרי עיון לילדים:

למה? מאת לילה פראפ, אגם הוצאה לאור.

למה הזרות מפוספוסות? למה לגמל יש דבשת? למה בוכה התנין? הספר "למה?" מתאר 14 חיות שכל ילד מכיר, ועונה על כמה שאלות שאולי הוא שאל את עצמו. הילד מגלה כי מותר לו להמציא תשובות משלו, כי כל תשובה היא לגיטימית, וכמובן - הספר מביא את התשובות המדעיות, שילמדו את הילד ולא פעם גם את הוריו. הספר "למה?" מעודד את הילדים לשאול, לתת תשובות משלהם ולהמציא שמות לחיות חדשות. מתאים לילדים מגיל 5.

ניתן להכין אלבום שאלות של הילדים בעקבות קריאת הספר: אפשר להקליט את השאלות, או לכתוב אותם, רצוי שאלה אחת בכל עמוד. הילדים ששואלים את השאלות מופיעים בתמונה או איור. כשמצטברים השאלות, הילדים מוזמנים להציע כיצד לארגן את השאלות בספר. האם לפי נושא? האם לפי הילדים ששואלים את השאלות? האם יש דרך אחרת למיין את השאלות? משאירים מקום למספר השערות והתייחסויות של ילדים אחרים. כל פעם שמתעוררת שאלה נוספת ניתן לצרף אותה למאגר.

אסטרונוטים, מאת רבקה ברנד, הספרייה של מבט לגן

בספר אסטרונוטים נפתח לפני הילדים עולם קסום ומרתק של חיים בחלל. איך מגיעים אל החלל? מה עושים שם? איך חיים בתוך מעבורת חלל? מה היא תחנת החלל הבינלאומית? ואיך חוזרים הביתה? הספר מספר, במלים ובציורים, על המסע של האדם לחלל ונותן תשובות לשאלות אלה ולרבות נוספות. הוא מזמין את הילדים לחוות את הקסם ולהמשיך לשאול. מתאים לילדים מגיל 4.

גלילאו, סדרת ממצאים ומגלים, מאת תמר כוכב, אייר: ישי מישורי, הוצאת כנרת / זמורה-ביתן.

מסופר על המדען גלילאו גליליי, על אהבתו לשאול ושאלות ולעשות ניסויים. לדוגמה, גלילאו זרק שני כדורים שונים מראש מגדל פיזה כדי להוכיח ששניהם נופלים באותה מהירות ומגיעים יחד לאדמה. כמוכן, מסופר על הרכבת עדשות בצורות ובגדלים שונים על צינור עד לשכלול הטלסקופ. בסיום הספר, יש המלצות על אתרים בארץ ובעולם, הקשורים בחייו של כל מדען ובהמצאותיו. חשוב לקרוא את הספר בהמשכים ולנהל שיחה בעקבות הקריאה. השפה של הטקסט היא ברמה גבוהה. הספר מתאים לילדים מגיל 5.

תנו לאצבעות ללכת...

- [מה קרה לשלט?](#) (אתר גננט-בוסתנט)
- [מזג אוויר תצפיות ותחזיות-ראיון עם מדען](#) (אתר גננט-בוסתנט)
- חנית נחמיאס גן אשחר, נס ציונה, חקר בתחום האסטרונומיה בעקבות שאלות של ילדים [הכוכבים הם הילדים של הירח? ילדי הגן שואלים, חוקרים ומגלים כוכבים בחלל](#)
- אפרת ברטל, גן שלוש המשאלות, ראשון לציון [מי בא לגן? נחליאלי, דוכיפת או דרור קטן?](#)